

O rezoluție adoptată de Parlamentul European în domeniul drepturilor de autor și AI atrage reacții împărțite

Parlamentul European a adoptat marți, în sesiunea plenară de la Strasbourg, o rezoluție în domeniul drepturilor de autor și al inteligenței artificiale, care recomandă protejarea operelor creative împotriva utilizării neautorizate de către sistemele AI generative. Deși raportul a fost aprobat cu o majoritate covârșitoare (460 de voturi pentru, 71 împotriva și 88 abțineri), reacțiile din industrie sunt împărțite: organizațiile de autori și agențiile de presă salută măsurile propuse, în timp ce companii din domeniul tehnologiei avertizează asupra posibilelor efecte negative asupra accesului la tehnologiile de ultimă generație și asupra competitivității.

Intitulat 'Drepturile de autor și inteligența artificială generativă - oportunități și provocări' și coordonat de europarlamentarul german Alex Voss, raportul servește drept cadru pentru acțiunile Comisiei Europene privind AI și drepturile de autor. Deputații europeni solicită ca legislația UE să se aplice tuturor sistemelor de inteligență artificială generativă de pe piața UE, subliniind necesitatea remunerării echitabile a materialelor protejate și protecția persoanelor împotriva diseminării de conținut manipulat generat de AI.

Printre altele, deputații europeni îndeamnă Comisia să protejeze sectorul presei și al mass-media, a cărui activitate este exploatată în mod regulat de sistemele de AI. Conform rezoluției, organismele de presă ale caror trafic și venituri sunt deturnate de sistemele de IA ar trebui să fie despăgubite integral și să aibă dreptul de a refuza utilizarea conținutului lor pentru instruirea sistemelor de AI. Deputații insistă asupra faptului că agregarea conținutului de știri trebuie să asigure pluralismul mass-media și diversitatea informațiilor.

De asemenea, deputații europeni subliniază că utilizarea materialelor protejate de drepturi de autor de către genAI trebuie remunerată echitabil, pentru a proteja sectorul creativ al UE, care generează 6,9 % din produsul intern brut al Uniunii Europene, conform unui comunicat de presă publicat pe site-ul legislativului european. Conținutul generat integral de AI nu ar trebui să fie protejat de drepturile de autor, afirmă aceștia. În plus, ei doresc să se asigure că persoanele fizice sunt protejate împotriva diseminării de conținut manipulat și generat de AI și subliniază obligația furnizorilor de servicii digitale de a lua măsuri împotriva unei astfel de utilizări ilegale.

Aprobarea rezoluției survine într-un moment în care legislația UE privind drepturile de autor în era AI este supusă unei analize aprofundate, înaintea unei revizuii mai ample a Directivei privind piața unică digitală din 2021, care se preconizează că va începe în luna iunie a acestui an.

- Reacții pozitive din partea scriitorilor și agențiilor de presă -

Alianța Europeană a Agențiilor de Presă (EANA), care reunește 34 de agenții de presă, susține raportul și a publicat un document de poziție pe această temă, elaborat de Comitetul sau pentru drepturi de autor, condus de Peter Kropsch.

Potrivit EANA, inteligența artificială generativă afectează calitatea, pluralitatea și accesibilitatea informației în societățile democratice, în timp ce agențiile de presă contribuie semnificativ la stabilitatea democratică prin furnizarea de conținut verificat și echilibrat către aproape toate instituțiile media profesionale. În acest context, Alianța recomandă recunoașterea formală a agențiilor de presă ca o categorie de conținut de înaltă valoare în reglementările UE, reflectând rolul lor social esențial.

EANA subliniază că agențiile de presă reprezintă piloni fundamentali ai spațiului informațional european, iar

conținutul produs de acestea susține dezbaterea publică bazată pe fapte și pluralismul media. Tot mai frecvent, însă, acest conținut este folosit ca material de antrenare pentru modelele de inteligență artificială generativă, adesea fără autorizare, transparență sau remunerarea titularilor de drepturi. Raportul adoptat de plenul Parlamentului European, inițiat de Comisia pentru Afaceri Juridice (JURI), recunoaște acest dezechilibru structural și propune o serie de măsuri pe care agențiile de presă le susțin explicit, observă EANA.

În acest context, Alianța sprijină concluzia raportului potrivit căreia actualul cadru al Uniunii Europene privind drepturile de autor nu mai este adecvat evoluțiilor din domeniul inteligenței artificiale și solicită stabilirea unui cadru juridic clar, obligații directe de remunerare și cerințe stricte de transparență. Alianța recomandă instituirea unui sistem obligatoriu de tip opt-in (consimțământ explicit) pentru utilizarea conținutului jurnalistic în antrenarea modelelor de inteligență artificială, crearea unui registru european de rezervare a drepturilor și recunoașterea agențiilor de presă ca producători de conținut esențiali pentru infrastructura democratică de informare.

Consiliul European al Scriitorilor (EWC) salută votul Parlamentului European privind raportul 'Voss', care protejează lucrările creative supuse drepturilor de autor împotriva utilizării neautorizate de către inteligența artificială. EWC subliniază că autorii sunt cei care creează conținutul folosit de companiile de AI și că piața pentru aceste tehnologii nu poate funcționa fără respectarea legislației privind drepturile de autor, conform site-ului <https://europeanwriterscouncil.eu>.

Instituția evidențiază necesitatea clarificării excepției pentru text și data mining (TDM, extragerea de informații din date), posibilitatea ca autorii să decida liber dacă și cum permit folosirea operelor lor, transparență completă pentru fiecare lucrare folosită - astfel încât să fie clar ce titlu a fost utilizat și în ce scop -, precum și necesitatea introducerii unei prezumții de utilizare, care să considere automat că opera a fost folosită în lipsa unei licențe, și a unor recomandări clare de etichetare elaborate de Comisia Europeană. EWC solicită Comisiei Europene și Consiliului UE să adopte rapid aceste măsuri pentru a echilibra piața, a proteja drepturile autorilor și a asigura aplicarea corectă a legislației privind drepturile de autor în fața tehnologiilor AI generative.

Federația Europeană a Regizorilor de Film (FERA), Federația Scenariștilor din Europa (FSE) și Societatea Autorilor Audiovizuali (SAA) au salutat, într-o declarație comună, adoptarea rezoluției și au îndemnat Comisia Europeană să transpună recomandările acesteia în măsuri concrete. Reprezentanții organizațiilor au subliniat că actualul cadru legislativ nu oferă o protecție adecvată creatorilor din sectorul audiovizual, în condițiile în care companiile care dezvoltă sisteme de inteligență artificială generativă au construit afaceri de miliarde de euro folosind operele autorilor fără a solicita acordul acestora, fără transparență și fără remunerare, potrivit <https://deadline.com>.

Președinta SAA, Barbara Hayes, a declarat că votul Parlamentului European confirmă preocupările exprimate de ani de zile de scenariști și regizori și a cerut Comisiei Europene să introducă rapid obligații care să asigure un tratament corect pentru creatori în relația cu companiile de tehnologie. La rândul său, președintele FERA, Bill Anderson, a avertizat că profesia de regizor ar putea fi pusă în pericol dacă legislația privind drepturile de autor nu va fi adaptată la era inteligenței artificiale, subliniind că, deși regizorii au adoptat frecvent noile tehnologii și mulți folosesc deja instrumente bazate pe AI, sistemele actuale pot ajunge să reproducă munca lor. Președintele FSE, Jacob Groll, a atras atenția că instrumentele de inteligență artificială generativă utilizează în mod neautorizat textele scenariștilor, care stau la baza fiecărui film sau serial și pentru care autorii lucrează adesea luni sau chiar ani. Potrivit acestuia, folosirea acestor lucrări fără consimțământ și fără remunerație nu reprezintă doar o problemă teoretică de politică publică, ci o chestiune esențială pentru capacitatea creatorilor de a-și câștiga existența.

Adoptarea raportului a fost salutăată și de GESAC, organizație care reunește 32 de societăți ale autorilor și creatorilor din Uniunea Europeană, Islanda, Norvegia și Elveția, reprezentând peste un milion de membri.

- Reacții critice din partea industriei tehnologice -

Cu toate acestea, nu toți actorii din industrie au salutat rezoluția Parlamentului European. Asociația Computer & Communications Industry Association (CCIA) a avertizat că măsurile propuse ar putea limita accesul Europei la tehnologii de ultimă generație. Organizația s-a aratat în special critică față de ideea adoptării unei noi legislații privind modul în care instrumentele de inteligență artificială pot accesa conținutul existent, susținând că excepția pentru text și data mining, prevăzută în Directiva privind drepturile de autor - care permite dezvoltatorilor să antreneze modele pe materiale disponibile public, cu excepția cazurilor în care titularii de drepturi se opun - este deja suficientă.

Organizația a cerut Comisiei Europene să nu modifice Directiva UE privind drepturile de autor și Actul privind inteligența artificială, ci să se concentreze pe implementarea eficientă a legislației existente. Potrivit responsabilului pentru politici în domeniul AI al CCIA Europe, Boniface de Champris, raportul adoptat de Parlament transmite 'un semnal greșit dezvoltatorilor de tehnologii' și risca să afecteze competitivitatea digitală a Europei la nivel global, întrucât UE dispune deja de reguli solide care încearcă să echilibreze interesele titularilor de drepturi cu dezvoltarea inteligenței artificiale.